Autor Guste Santini
Četvrtak, 02 Lipanj 2022 08:23

Jučer, 1. lipnja 2022. godine, Bruxelles je objavio kao i ECB kako je Hrvatska ispunila sve nominalne kriterije koje mora ispuniti zemlja koja želi zamijeniti svoju nacionalnu valutu eurom. To je točka infleksije kako za one koji se protive zamjeni kune eurom tako i za one koji smatraju da je potrebno što prije zamijeniti kunu eurom. Hrvatska tako i formalno gubi jedan od moćnih instrumenata ekonomske politike. Premijer andrej Plenković će likovati. Da li opravdano ili neopravdano – vidjet ćemo.

Mala digresija. Ovom prilikom pozivam sve kolege, koji su zainteresirani, da napišu svoj pogled glede predstojeće zamijene kune eurom. Veličina rada treba biti (orijentaciono) autorski arak. Ovako značajan trenutak potrebno je ovjekovječiti i predati u nasljedstvo budućim generacijama kako bi, prilikom analiza naše ekonomske i monetarne politike, (ne)razumjeli koji su argumenti bili prisutni prilikom političke odluke premijera Andreja Plenkovića da se zamijeni kuna eurom. Rad će nakon uobičajenog redakcijskog postupka biti objavljen u časopisu Ekonomija/Economics. Naslov i sažetak rada potrebno je prijaviti do 1. srpnja ove godine. Rok za predaju rada je 31. listopada ove godine.

Moje je mišljenje o zamjeni kune eurom poznato. Potrebno je što prije zamijeniti kunu eurom iz tri razloga koji su onemogućili kunu da postane nacionalna valuta pa joj je domet bio i ostao - monetarni maneken.

Prvi je razlog omogućavanje građanima da svoju štednju ulažu u poslovne banke poznato kao devizna štednja. Tradicija njemačke marke na ovim područjima temelji se na nepovjerenju u nacionalnu valutu pa građani preferiraju srednjoročnu i dugoročnu likvidnost u njemačkoj marci. Tako nacionalna valuta postaje maneken jer ima ulogu samo i jedino transakcijskog sredstva.

Drugi razlog je valutna usklađenost depozita i plasmana. Ako poslovna banka u svojoj pasivi im njemačku marku tada može odobravati kredite nominirane u njemačkim markama ili domaćoj valuti s valutnom klauzulom (njemačkom markom). Kako građani drže dio svoje imovine u njemačkim markama država se mora prema tim i takvim depozitima odnositi kao prema inozemnom dugu (što je ignorirano u ekonomskim analizama i raspravama) domaćih poslovnih banka. Domaća valuta u cijeloj priči ostaje – monetarni maneken.

Treći razlog je internacionalizacija bankarskog sustava. Vlasnici poslovnih banaka svoj su dolazak temeljili na nedovoljnoj ponudi kredita – građanima. Po kupnji domaćih banaka iste su

se zaduživale kod svojih banaka majki kako bi povećale kreditni potencijal. To je bio velik pritisak na domaću valutu što pokazuje kretanje obvezne pričuve. Nacionalna valuta ponovno obavlja funkciju monetarnog manekena. Kako je eurizacija društva gotovo potpuna, jer se sve mjeri u eurima, centralna banka nije u mogućnosti koristiti tečaj kao instrument ekonomske politike. (Problem je u aprecijaciji temeljenoj na kreditnom zaduživanju poslovnih banki u inozemstvu.) Ako je tečaj zadan tada je zadana i količina novca u opticaju što znači da su skučene mogućnosti aktivne monetarne politike.

Ono što me zabrinjava je vrijeme zamjene kune eurom. Trenutak u kojem živimo, malo je reći, vrlo je neizvjestan po više kriterija. Raspon neizvjesnosti kreće se od trećeg svjetskog rata – do njegovog brzog završetka. Mi ne znamo što će se u kratkom roku stvarno dogoditi. U takvim uvjetima zamjene kune eurom čini mi se više nego pustolovnom avanturom.